

УДК 94(477):314.743

Недошитко І.Р.

УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРА США: РЕАЛІЇ СПІВПРАЦІ З УКРАЇНОЮ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1991-2016 рр.)

У статті зроблено спробу проаналізувати участь представників української діаспори США у розбудові Української держави періоду 1991-2016 рр. Автор наголошує на важливості ролі діаспори у формуванні українського законодавства, демократизації Української держави, передачі досвіду побудови громадянського суспільства. Окреслено роль діаспори у формуванні міжнародного іміджу України. З'ясовано та проаналізовано допомогу української діаспори США у розвитку медицини незалежної України. Визначено пріоритетні напрями співробітництва Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля з нашою державою у цій сфері. Розглянуто та з'ясовано внесок української діаспори США в економічний розвиток незалежної України. Визначено незадіяний потенціал співпраці, чинники, що перешкоджають ефективному співробітництву з Українською державою у цій сфері. Розкрито основні напрями гуманітарного співробітництва діаспори з Українською державою.

Ключові слова: українська діаспора, державотворчі процеси, громадянське суспільство, міжнародний імідж, фінансово-економічний потенціал, інвестиції, поправка Джексона-Веніка, кредитні спілки, гуманітарне співробітництво.

Державотворчі процеси, які відбуваються упродовж 25 років існування незалежної України, спонукають до аналізу актуальних питань таких як: пошук нацією власного місця у світовому просторі, вибір оптимальної моделі розвитку, обороноздатність країни, не сформованість громадянського суспільства, розвиток ринкової економіки, подолання корупції, консолідація української спільноти, виховання та збереження національної ідентичності тощо.

Українська діаспора США, базуючись на національних традиціях, органічно засвоюючи цінності світової цивілізації, унікальний досвід, незважаючи на об'єктивні асиміляційні проблеми, відіграє помітну роль у динамічних процесах, що відбуваються в незалежній Україні. Підкріплена четвертою хвилею еміграції вона є найкраще зорганізованою у США, що дає змогу вести мову про можливість її моральної, політичної, інформаційної, матеріальної та інтелектуальної підтримки.

Одним із шляхів інтеграції України у світовий простір, утвердження її міжнародного іміджу, сприйняття як надійного і передбачуваного партнера, вважаємо використання надбань діаспори. Динаміка співпраці з українською діаспорою залежить від суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації в Україні. Достатньо вагомим аргументом на користь дослідження участі діаспори США у державотворчих процесах є її активна позиція у демократизації і трансформації Української держави.

Упродовж 1991-2016 рр. українська діаспора США займає активну позицію

щодо демократизації українського суспільства. Насамперед, це інформаційна допомога у форматі конференцій, круглих столів, різних програм, публікацій та розповсюдження літератури, консультацій та виховних проєктів. Такі заходи дають змогу сприймати демократію як цінність більшістю громадян, підвищують ступінь їхньої політичної освіченості, що дає можливість населенню робити свій вибір свідомо, на основі знань та раціонального розрахунку, сприяють формуванню політичної еліти, що сповідує демократичні цінності. Виховні програми для молоді сприяють її інтеграції в усі сфери життя, від чого залежатиме напрям розвитку суспільства. Велике значення для реалізації демократичних перетворень має особлива увага діаспори до проблеми дотримання прав людини та української нації в Україні, актуалізація цього питання на міжнародних конференціях, зустрічах та переговорах з офіційними особами [1, с. 9]. Через організацію акцій протестів, мітингів, маніфестацій, віч, зокрема перед посольством України у США, із залученням мас-медіа формувалася думка громадськості про права людини та нації в Україні, демократичність виборів, рівень корумпованості влади, заангажованість та заполітизованість судового процесу. У підсумку така діяльність діаспори дає змогу дотриматись демократичного вектору розвитку, подолати суперечності між демократичною формою та недемократичною сутністю інститутів влади, набути політичним інститутам не тільки демократичної форми, а й демократичного змісту. За активної участі діаспорних інституцій реалізовувалися проєкти громадської освіти і громадського інформування, а також спостереження за передвиборчими кампаніями 1991 р, 1994 р, 1998 р., 2002 р, 2004 р., 2006 р., 2007 р., 2010 р., 2014 р. Доволі активною була українська громада США у 2004 р., зокрема, щодо надання фінансової допомоги, проведення маніфестацій у Чикаго, Вашингтоні, Нью-Йорку, Кроуфордї та ін. на підтримку Помаранчевої революції. Під час неї, коли вирішувалася доля демократії в Україні та її державного суверенітету, українська громада в США активізувалася навіть більше, ніж у 1991 р. Серед українців Америки розпочався збір коштів на підтримку Майдану: «Ми повинні допомогти тим, хто на Майдані. Якщо не буде України, не треба й нас!» [2, с. 9]. Через компанію «Міст-Карпати» до Києва переказали 185 тис. дол. Власник ресторану «Білі Ночі» Г. Вагнер з Чикаго передав 273 тис. дол., голова Централі українських кредитівок Америки С. Кедря повідомив, що з 22 листопада до 3 грудня допомога Україні становила 766 тис. дол. [2, с. 9]. Окрім цього, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУДАК) зібрав на підтримку Майдану 497 тис. дол., Союз українок Америки (СУА) – 53 853 дол. [3, с. 5-6], громада м. Рочестер – 15 тис. дол., а українська спільнота м. Норт-Порт зібрала і переслала на рахунок Фонду демократії в Україні 25 500 дол. [4, с. 12]. Це неповний перелік усіх коштів, які надійшли до України.

За період незалежності у діаспорі виховалась нова генерація українців,

значна частина яких лише нещодавно покинула Україну. Серед них багато духовно та національно зрілих високоосвічених особистостей, які здобули вищу освіту у кращих університетах США та світу. Після Помаранчевої революції багато з них готові були повернутися в Україну. «У своїх листах до Президента В. Ющенко ми не раз наголошували, що Україна має великий потенціал кадрів у розвинених країнах світу. Та це не сприймалось», – зазначала М. Роздольська, голова організації «Нова Українська хвиля» у США [5]. На думку М. Роздольської, кадрова політика, а точніше її відсутність, стали однією з головних причин втрати національних завоювань.

Як свідчить аналіз медіапростору українців США, з метою протидії негативним тенденціям у демократичному розвитку Української держави, Українська національна інформаційна служба (УНІС), Український конгресовий комітет Америки (УККА), Українсько-американська координаційна рада (УАКР), СУА проводять зустрічі з представниками уряду США, акції протесту, а також надсилають офіційні звернення до Президента України та Верховної Ради України.

Активізувалася діяльність українців діаспори США у складний для українців період російсько-української війни 2014 р. Організовані представниками закордонного українства акції протестів, мітинги, маніфестації, віче впливають на формування думки громадськості та мас-медіа країн Заходу про порушення свобод, корупцію в Україні, реальний стан справ, що створює передумови для розв'язання наявних проблем. Водночас освітньо-виховними проектами діаспора причетна до підготовки нової генерації політичної еліти, відповідальних управлінців, формування у молоді основ політичних та громадянських цінностей, стимулювання їхньої безпосередньої участі у вирішенні питань становлення та розвитку демократії, реалізації справедливих демократичних виборчих процесів.

Українська діаспора США долучилася до визнання цієї державою незалежності України, становлення українських дипломатичних структур. Нинішня активна позиція діаспори щодо підтримки зовнішньополітичного курсу України має глибоке коріння – до проголошення незалежності представники різних українсько-американських організацій тісно співпрацювали з прихильниками українства у Конгресі США та з Комісією з безпеки та співробітництва у Європі (Гельсінська комісія) [6, с. 254].

Українська діаспора США успішно пролобіювала резолюції, що стосувалися прав людини, допомагала у створенні американської комісії з питань Голодомору в Україні. За активної діяльності американської діаспори були проведені слухання за участю колишніх дисидентів, які переїхали до США, а також з проблем Чорнобильської катастрофи [7, с. 379].

Після проголошення державної незалежності України, діаспора активно долучилася до процесу визнання нашої держави, адже США демонстрували підтримку прагненню М. Горбачова зберегти СРСР. 1 серпня 1991 р. президент

США Дж. Буш виступив з промовою у Києві, у якій наголошував: «В Україні, у Росії, у Вірменії та країнах Балтії дух свободи процвітає... Але свобода не є те саме, що незалежність. Американці не будуть допомагати тим, хто пропагує самогубний націоналізм на основі етнічної ненависті. ... Так, багато американців українського походження згодні із зауваженням, що я зробив тут сьогодні» [8, с. 7]. Така заява не кореспондувалась із листом до президента США від УККА [9, с. 4]. Тому на виступ Дж. Буша у Києві була відповідна реакція української спільноти США – УККА висловив стурбованість: «Ми були здивовані, коли президент завершив своє твердження, що американці українського походження підтримали його у цих зауваженнях...» [10, с. 3]. Одразу після проголошення незалежності 24 серпня 1991 р., УККА звернувся до уряду США із заявою: «Ми звертаємося до президента Дж. Буша та уряду США виявити беззастережну підтримку демократичних сил в Україні, встановленню прямих зв'язків та наданню допомоги у подоланні пережитків окупаційного режиму та зміцненні незалежності України у світовому товаристві демократичних держав» [8, с. 7]. УККА та інші організації у США формували громадську думку американського суспільства, організовуючи маніфестації та мітинги. Перший мітинг відбувся у Нью-Йорку 27 серпня 1991 р., а 22 вересня за сприяння УККА та УАКР було проведено одночасно три великі маніфестації у Вашингтоні, Чикаго та Лос-Анджелесі [11, с. 1]. До Вашингтону у «Лафает Парк» з'їхалося понад 5 тис. українців (члени молодіжних, жіночих та інших організацій) зі Східного узбережжя США [12, с. 1]. Політики українського походження – сенатор В. Дудич та М. Куляс – засвідчили свою підтримку Україні [13, с. 1]. Загалом представники ККДУ протягом 6 місяців три рази запрошували працівників та радників Білого Дому на дискусії до Вашингтону [14, с. 49]. Крім безпосереднього тиску на адміністрацію президента США Дж. Буша, УККА звернувся до прихильників українства у Конгресі США. У жовтні 1991 р. була представлена резолюція УККА в обох палатах Конгресу США [15, р. 1, 16]. У відповідь члени Конгресу США висловили сподівання, що президент визнає незалежність України та зробить кроки у напрямку створення дипломатичних відносин з нашою країною. Українська діаспора і надалі змушена була лобювати інтереси України у сферах влади. 6 грудня 1991 р. губернатор штату Нью-Джерсі Д. Флоріо у присутності представників української громади, урочисто підписав звернення, у якому закликав президента США Дж. Буша визнати незалежну Україну [16, с. 5].

Визнання США незалежності України відбулося 25 грудня 1991 р., через 7 годин після того, як М. Горбачов заявив про свою відставку [17, р. 1]. 3 січня 1992 р. було встановлено дипломатичні відносини між Україною та США [18, с. 30]. Першочерговим завданням молодій державі було відкриття посольств у країнах Великої сімки, а також в інших сусідніх країнах. На початок 1992 р. Україну визнало понад 120 держав світу [19, с. 4]. Відкриттю

дипломатичного представництва у США сприяла українська діаспора. Зусиллями американських українців зібрано 1 млн. 700 тис. дол. для купівлі приміщень дипломатичних представництв.

Упродовж 1991-2016 рр. українська діаспора США брала активну участь у реалізації соціально-економічної політики Української держави. Пріоритетною галуззю у цій співпраці є медицина. За вказаний період Фонд допомоги дітям Чорнобиля здійснив 32 авіа та 18 морських перевезень вантажів з медичною допомогою вартістю 64 млн. 350 тис. дол. для реалізації медичних програм у 31 партнерській лікарні та 3-х будинках-інтернатах для інвалідів в Україні [20]. «Фонд Чорнобиля» США за сприяння Х. Сливоцької – фахівця з діагностики магнітного резонансу – закупив томограф для лікарні у Києві, 4 апарати для проведення аналізів у лабораторію дитячої спеціалізованої лікарні у Львові та фіброгастроскоп для дитячої лікарні у Трускавці. Для придбання цієї медичної техніки США пожертвував суму майже 500 тис. дол. [21, с. 3]. ЗУДАК та окремі меценати забезпечили лікарні медичним обладнанням, закупили медикаменти, провели освітні ініціативи у галузі охорони здоров'я та медицини. За сприяння УККА США надано матеріальну допомогу постраждалим від Чорнобильської катастрофи у розмірі понад 100 млн. дол. На фінансування нового укриття на Чорнобильській АЕС українська громада та уряд США пожертували 1 млрд. 40 млн. дол. [22]. Але кошти не завжди потрапляли за призначенням. Як згадує Ю. Щербак: «У 1998 р., коли я був послом у США, ми провели конференцію, де збирали кошти на цей об'єкт. Було зібрано 800 млн. дол. Куди поділася ця сума? Вона просто впала у «чорну діру» української корупції» [23, с. 11].

Значна увага з боку української діаспори США приділяється проблемам соціального сирітства в Україні, подолання наслідків стихійних лих, аварій на шахтах тощо. Після проголошення незалежності України стали традиційними різні форми міграції, серед яких трудова, що спричинила чимало соціальних проблем усередині України, зокрема соціальне сирітство. У США було створено Товариство дітей-сиріт (ТДС) в Україні. Лейтмотивом їх діяльності стало гасло «Поміч дітям – будівникам майбутньої держави – повинна бути свідомим завданням кожного українця у діаспорі. Коли пропадуть діти, то пропаде й Україна» [24, с. 3].

Актив товариства шукає серед українців США спонсора, передаючи всю інформацію про дитину-сироту та адресу для листування. Нині допомогу від ТДС отримали вже понад 1300 дітей-сиріт [25]. Окрім залучення нових спонсорів, товариство щороку надсилає до України понад 200 пакунків з дитячим одягом та взуттям. «П'ятнадцять доларів на місяць – і українська сирота не піде голодною спати» – ця думка стала головним сенсом життя професора-емерита Е. Якіна, який спонсорує 150 дітей [26, с. 9].

Активно розвиваються освітні, стипендіальні програми для дітей-сиріт. З 2000 р. Д. Карк, виконавчий директор та засновник комітету допомоги

українським дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківської опіки, ініціював акцію «Стипендії для дітей-сиріт України». Станом на 12 жовтня 2006 р. було надано 11 398 стипендій по 200 гривень студентам-сиротам у всіх вищих навчальних закладах України. Допомогу отримали 45 студентів Терехівського вищого училища культури [27], 187 студентів-сиріт херсонських ВНЗ [28], 298 студентів львівських ВНЗ [29], 9 студентів Калуського хіміко-технологічного технікуму та 5 сиріт Рогатинського державного аграрного коледжу [30], 264 студенти миколаївських ВНЗ [31] та ін. У 2009 р. 230 студентів отримали по 240 дол. допомоги [32]. Упродовж 2010-2011 рр. компанія «Філіп Моріс-Україна» та Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля (ФДДЧ) здійснювали стипендіальну програму, у межах якої 85 студентів-сиріт з Київської та Харківської областей отримували фінансову допомогу у розмірі 1300 грн. (близько 160 дол.) на місяць для успішного навчання та соціальної адаптації [33, с. 13]. Щороку СУА надає стипендії студентам вищих навчальних закладів України. Упродовж 1991-2010 рр. надано 6707 стипендій на загальну суму 1 778 623 дол. [34, с. 19]. Значну допомогу, яка досягла вже понад 1 млн. дол., отримують сироти від Української Католицької Освітньої Фундації (УКОФ). З 2005 р. анонімна меценатка надає пожертви, завдяки яким названий на її честь «Фонд Джинджер» фінансово допоміг 50 організаціям в Україні [35, с. 6].

Варто зазначити внесок С. Самборського – бізнесмена українського походження у порятунок п'ятирічної дівчинки Н. Овчар з Харківської області, яка у 2005 р. винесла з палаючого будинку свою дворічну сестру. Він домовився з хірургом Бостонського опікового центру Шрайнерів Р. Шеріданом. Шрайнери згодні прийняти дівчинку позачергово і лікувати безкоштовно (послуги б вартували понад 1 млн. дол.) [36].

Фінансова допомога Україні базується на внеску конкретних осіб, адже чимало свідомих та заможних українців із США вкладають значні інвестиції у розвиток економіки нашої держави. Однією з найбільш досвідчених та успішних у цьому напрямку діяльності є Н. Яресько – президент та головний виконавчий директор фонду «Western NIS Enterprise Fund (WNISEF)». Н. Яресько – міністр фінансів України з 2 грудня 2014 р. до 14 квітня 2016 р. – американка українського походження, магістр державного управління Гарвардської школи державного управління імені Дж. Кеннеді, бакалавр бухгалтерського обліку Університету у Чикаго [37, арк. 123]. В коло її обов'язків входить питання стратегічного розвитку фонду, формування його інвестиційного портфеля та залучення додаткового капіталу. Фонд інвестував у 24 українські підприємства більше 75 млн. дол. у 15 областях України. У межах інвестиційних проектів Фонду в Україні створено більше 12 тис. нових робочих місць, близько 1400 українських працівників пройшли навчання у галузі фінансів, бухгалтерського обліку, маркетингу тощо. Також фонд здійснив мікрокредитування 69 малих та середніх підприємств, яким позичив

більше 3 млн. дол. [37, арк. 123-124]. За внесок у розвиток української економіки Президент України нагородив Н. Яресько Орденем «Княгині Ольги» III ступеня [38, арк. 37].

Ще одним прикладом підтримки українського ринку є діяльність Ю. Логуша – голови правління «Крафт Фудз Україна». Повернувшись до України у 1992 р., він поставив перед собою важливе завдання – залучати в нашу країну іноземні інвестиції. Це був виклик, оскільки закордонних інвесторів не приваблювала економіка у стані трансформації, а багато хто навіть сумнівався, що Україна відбудеться як самостійна держава. «Інколи на міжнародних зустрічах із потенційними інвесторами, – згадує Ю. Логуш, – доводилось чути репліки російських учасників, що Україна – це політичне непорозуміння і скоро вона зникне як держава» [39, с. 8]. Крім зовнішніх проблем, виникали нові труднощі всередині країни. У 90-х рр. XX ст. не було реєстру наявних в Україні виробництв. Щоб знайти підприємства, у які можна було залучати іноземні інвестиції, Ю. Логушу довелося особисто здійснювати пошук. «Окрім цього, – як він зазначає, – багато радянських директорів фабрик та заводів просто не бажали реорганізовувати підприємства, “висмоктували” все, що могли, штучно банкрутуючи їх, аби потім за безцінь приватизувати» [39, с. 8].

У 1990-х рр. Ю. Логуш заснував тютюнову компанію і здобув 60% ринку. У 1994 р. він утворив фірму «КРМГ», почав залучати міжнародні інвестиції, сприяти виходу на український ринок компанії «САН Інбев Україна», у 1995 р. очолив «Крафт Фудз Україна» [39, с. 9]. За цей період компанія інвестувала близько 75 млн. дол. у Тростянецьку кондитерську фабрику та Старопетрівську фабрику з виробництва чіпсів у с. Старі Петрівці Київської області. Інвестиції компанії дали змогу відкрити 2,5 тис. нових робочих місць [37, арк. 122-123]. У 2011 р. Ю. Логуш залишив посаду голови правління «Крафт Фудз Україна» та перейшов на посаду віце-президента, директора з маркетингу і продажу агрохолдингу «Миронівський хлібопродукт» [40, с. 4]. За вагомих внесок у розвиток української економіки він удостоєний високої державної нагороди – Ордена «За заслуги» III ступеня [38, арк. 36].

До когорти тих, хто працює у напрямку розвитку економіки України, слід зарахувати віце-президента авіатранспортної асоціації США Н. Пилипця (громадянин США українського походження). Він упродовж багатьох років допомагав «Авіалініям України» налагодити повітряне сполучення між Україною та США. Після проголошення незалежності України Н. Пилипець сприяв вирішенню проблеми надання «Авіалініям України» ліцензії на польоти у США. Зокрема, за його підтримки у короткий термін були надані необхідні дозволи від Державного департаменту США, міністерства транспорту США та федерального авіаційного управління. За сприяння Н. Пилипця укладені також угоди про співробітництво «Авіаліній України» з п'ятьма найбільшими американськими авіакомпаніями та вирішене питання про обслуговування на вигідних умовах українських літаків у терміналі «Дельта» Аеропорту імені

Дж. Кеннеді. Він був радником української сторони щодо вирішення в арбітражному суді США питання про припинення дії неприйнятної для України угоди з продажу авіаквитків [41, арк. 89-90].

За активної підтримки представників ділових кіл та лідерів українських організацій штату Вашингтон у грудні 2005 р. також відбулась зустріч генерального консула України з бізнес-директором, заступником віцепрезидента компанії «Боїнг» Д. Сантес, директором департаменту федеральних та міжнародних зв'язків Д. Ріс та директором з продажу комерційних літаків до Росії та Європи Х. Грізбек. На зустрічі американська сторона вказала на доволі високий рівень іміджу України як держави з сучасними високими технологіями. Керівництво компанії «Боїнг» розглядає Україну також як ринок збуту літаків Боїнг-737. Крім того, американська сторона зацікавилась українським досвідом та технологіями будування літаків [42, арк. 3].

Грошові перекази, які надходять від закордонних українців, перевищують отримані Україною кредити МВФ та грошові надходження, а також кошти від продажу єврооблігацій. Щороку від емігрантів четвертої хвилі до нашої держави надходить від 2,5 до 3,5 млрд. дол. Інвестиційна частка американських корпорацій за цей період дорівнює лише 1,4 млрд. дол. [43, с. 2].

За вказаний період українська діаспора стала важливим політичним лобі у країні перебування щодо прийняття економічних рішень стосовно України. Використання її потенціалу дало змогу створити умови для інвестицій в економіку України, скасувати поправку Джексона-Веніка, підтримати вступ України до СОТ, надати економіці України «ринкового статусу», розвивати кооперативний рух, збільшити обсяги торгівлі та інвестицій до нашої держави.

Серед основних напрямів гуманітарного співробітництва діаспори з Українською державою варто вказати на зусилля щодо формування нового покоління національної інтелігенції в Україні. За активної підтримки діаспори стали можливими відродження та діяльність частини наукових й освітніх інституцій в Україні. Слід зазначити, що Наукове товариство імені Шевченка в Америці (НТШ-А) допомогло відновити діяльність товариства у Львові та створити осередок у Донецьку; спонсорувало друк багатьох наукових праць в Україні, серед яких «Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду» (за редакцією Л. Масенко), «Переяславська Рада 1654 року», «Свіча пам'яті: Усна історія про геноцид українців у 1932-1933 роках» В. Борисенка [44] тощо. Важлива роль у відродженні НаУКМА належить І. Фізеру, який 9 серпня 1992 р. створив «Mohyla Academic Society» [45, с. 1]. За ініціативи І. Пономаренка українська громада м. Клівленда організувала збір коштів на підтримку цього закладу: кредитна спілка «Основа» зробила внесок у розмірі 500 дол., а громада міста пожертвувала 880 дол. [46, с. 3]. У травні 1997 р. Н. та Б. Ковалі створили фундацію для НаУКМА (перший їхній внесок становив 77 тис. дол.) [47, с. 8]. Неоціненну допомогу надало подружжя О. та Я. Дужих з Детройта, які передали для цього закладу освіти

100 тис. дол. [48, с. 2]. У 2002 р. у США офіційно зареєстровано «Києво-Могилянську фундацію Америки», до Ради директорів якої входять колишній посол США в Україні В.Г. Міллер та Б. Тарасюк [49, с. 18]. За перші шість років діяльності фундація збрала близько 1 млн. 300 тис. дол. Постійну фінансову допомогу надає фундація «Спадщина», заснована у Чикаго, до якої у 1997 р. перейшов весь статутний капітал Першого Федерального банку «Певність». В. Брюховецький, отримавши у 2010 р. стипендію програми ім. Фулбрайта, наголосив: «...коли це все тільки починалось, без допомоги діаспори ми б просто не відбулися. Тоді, може, проти нас не боролися так, як зараз, але була повна байдужість». Фінансова допомога для НаУКМА продовжувала надходити і в наступні роки [50]. В. Моринець зазначив: «Від самого початку 1990-х років ...понад 400 гуманітарних дослідників з України одержали різні форми підтримки від фонду Фулбрайта. Завдяки провідним постатям із діаспори українські вчені були введені в контекст світової науки та прийняті в американських наукових колах, вони стали повноправними учасниками міжнародних конкурсів на отримання дослідницьких грантів» [51, с. 14]. 24 травня 2007 р. в НаУКМА відбулося відкриття нової бакалаврської бібліотеки ім. Т. та О. Антоновичів. Проект підтримали 302 благодійники, зокрема 260 приватних осіб (із США, Канади й України), та 42 юридичні особи (23 – з України, 18 – із США, 1 – з Канади). Загалом було зібрано близько 2 млн. дол., з яких 1 млн. дол. виділила фундація Т. і О. Антоновичів [52, с. 1]. Окрім цього, 18 лютого 2010 р. у НаУКМА відбулося офіційне відкриття оновленої американської бібліотеки ім. В. Китастого. Ця бібліотека створена на початку 1990-х рр. при «Американському Домі», а у 1998 р. уряд США подарував її НаУКМА. Значний внесок у становлення цього закладу зробив В. Китастий, науковець і дипломат, перший директор «Американського Дому», почесний доктор НаУКМА, який з 1990 р. жив і працював у Києві [53, с. 1].

Інституцією, до відбудови якої також долучилась українська громада США, є Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника. У січні 1997 р. працівники бібліотеки звернулися до представників діаспори з проханням про допомогу, оскільки вона опинилась на межі закриття [54, с. 2]. За ініціативи Л. Винара було створено благодійну організацію «Доброчинний фонд сприяння ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України». Впродовж перших чотирьох років до Фонду надійшло понад 170 тис. дол., що дало змогу зробити ремонт лівого крила бібліотеки [55, с. 9]. З 1999 р. до відбудови бібліотеки долучився також О. Антонович. Його коштом (понад 2 млн. грн.) було завершено реконструкцію головного корпусу бібліотеки. У 2004 р. він розпочав фінансування ремонтно-реставраційних робіт відділу мистецтв бібліотеки обсягом близько 2,5 млн. грн. [56, с. 167-168].

Розбудова національного університету «Острозька академія» як освітньо-культурного закладу стала можливою завдяки національно-свідомим

меценатам, серед яких найбільше представників української діаспори США [57, с. 8]. У 2003 р. Світовою Науковою радою та інституціями України започатковано традицію проведення спільних наукових проєктів [58, с. 199].

Важлива роль серед спеціальних навчальних закладів УГКЦ як у діаспорі, так і в Україні належить Українському Католицькому Університету ім. св. Климента Папи. З 1994 р. було розпочато будівництво університету в Україні, а у 2002 р. відбулося його відкриття. В одному з виступів ректор УКУ Б. Гудзяк зазначив: «Я щасливий мати 600 випускників: 200 священників і перших жінок, які вперше за 1000 років християнства здобули диплом богослова на своїй землі» [59, с. 11]. Університет функціонує завдяки зусиллям Б. Гудзяка, Л. Гузара, а також прихильників та меценатів з української діаспори, переважно із США [60, с. 13]. Як вважає керівник УКОФ – неприбуткової організації з осередком у Чикаго, Д. Курі: «...за шість років ми зібрали 10 млн. дол. і уможливили роботу університету» [61, с. 10]. УКОФ збирає фонди для покриття половини річного бюджету університету, що складає близько 2 млн. дол. [62, с. 19].

Повернення представниками діаспори культурних цінностей до України є важливим складником історико-культурної спадщини і сприяє відновленню історичної пам'яті українського народу. Важливою складовою історико-культурної спадщини народу України є бібліотечні, музейні, документальні колекції, які з різних причин були вивезені або створені українцями за кордоном. Після проголошення незалежності України їх намагаються повернути на Батьківщину. У 2003 р. О. Антонович безкоштовно передав ЛННБ ім. В. Стефаника власну бібліотеку (понад 2 тис. примірників книг), а також 27 творів мистецтва та цінний родинний архів [56, с. 168]. О. Корчак-Городиський з Чикаго також передав цій установі архівний фонд З. Кузелі, у результаті чого створено фонд «Окремі надходження» [63, с. 449-450]. З 1991 р. у ЦНБ України ім. В. Вернадського відкрито спеціалізований фонд документів відділу зарубіжної україніки. На початковому етапі діяльності фонд налічував 4300 журналів та близько 1500 книг [64, с. 140]. Нині цей фонд містить понад 30 тис. документів, більша частина яких надійшла з Гарвардського, Ратгерського та Делаверського університетів [65]. Меценати подарували також значну частину бібліотечної колекції НаУКМА (майже 70%) – 13 приватних книгозбірань українських вчених, 18 колекцій діячів та установ української діаспори із США, Канади, Бразилії, Німеччини й Польщі [66, с. 15]. У бібліотеці створено науковий архів, який має понад 30 фондів, що містять архівні документи митців, науковців, політичних та громадських діячів України і діаспори, зокрема зі США – фонд № 4. Дужий Ярослав Іванович (1923 р.н.) та Дужа Ольга Григорівна (1926-2004). Українські політичні, громадські та культурні діячі, меценати; фонд № 5. Одарченко Петро Васильович (1903-2006). Український вчений, літературознавець, мовознавець, журналіст, перекладач, педагог, бібліограф, етнограф і фольклорист; фонд № 7. Джеймс Ернест Мейс (1952-2004). Науковець, історик-дослідник, громадський

діяч, публіцист; фонд № 10. Прицак Омелян Йосипович (1919-2006). Видатний вчений, філолог, сходознавець, історик [67].

Бібліотека та архів Інституту дослідження української діаспори при національному університеті «Острозька академія» формуються переважно завдяки надходженням матеріалів з діаспори. Найбільшу кількість літератури надіслали Український музей-архів у Клівленді (директор А. Фединський), Українське Історичне Товариство, УГКЦ Пресвятої Трійці м. Кергонксон (США) тощо. Щедрі книжкові дари бібліотеці зробили Л. Винар, В. Верига, О. і Л. Мостовичі, Л. Коваль, В. Рурська та ін. [68].

Фонди обласних бібліотек поповнюються завдяки зусиллям представників діаспори США. Краєзнавець, дослідник української еміграції та меценат Є. Паранюк поповнив книжкові фонди обласної універсальної бібліотеки ім. І. Франка в Івано-Франківську більше ніж 600 томами книг. Значну кількість літератури він подарував Прикарпатському університетові ім. В. Стефаника, районній бібліотеці в Богородчанах та рідній школі в Хмелівці [69, с. 124]. До Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка за останній період Є. Паранюк надіслав 1200 томів цінних книг, серед них 11 томів «Історії світової цивілізації» [69, с. 133]. Важливе місце в сучасній колекції Рівненського обласного краєзнавчого музею посідає фондова збірка матеріалів української діаспори – найчисельнішою в ній є книжкова колекція. Її фондоутворювачами стали товариства та приватні особи [70, с. 456]. До бібліотеки О. Ольжича передано зі США частину архіву та бібліотеки відомого дослідника давньої української архітектури та мистецтва О. Повстянка, якого як видатного архітектора було залучено до реконструкції Капітолію [71].

Значний масив видань української діаспори надходить до України через українсько-американський благодійний фонд «Сейбр-Світло», який засновано у 1990 р. у Львові за ініціативи українців американської діаспори та Я. і О. Ісаєвичів. Найчисельніші колекції надійшли з Фонду кафедри українознавства Гарвардського університету, СУА, УНС, УВУ, НТШ-А, УФА та багатьох інших [72, с. 46-47]. За 20 років роботи бібліотеки, наукові заклади України отримали від «Сейбр-Світла» понад 1 млн. 200 тис. примірників різноманітної літератури (дитячої, історичної (трапляються раритети), економічної, політичної, мистецької та медичної) на суму близько 30 млн. дол. Фонд співпрацює з 200 видавництвами США [73].

Інформаційна діяльність українських організацій США, зокрема на території ООН, сприяє поширенню об'єктивної інформації серед представників міжнародних організацій, органів влади і ЗМІ США щодо прагнень українського народу розбудувувати власну незалежну державу та виробити стратегію, спрямовану на європейську інтеграцію, забезпечення міжнародної безпеки, створення світу, вільного від ядерної зброї.

Нині, у складний для Української держави час, підписання 28 серпня 2014 р. Урядом України та Світовим Конгресом Українців Меморандуму про

співпрацю є яскравим тому підтвердженням. Під Меморандумом підписи поставили Прем'єр-міністр України А. Яценюк та Президент Світового Конгресу Українців Є. Чолій. Досвід побудови громадянського суспільства у США є цінним для досягнення соціального компромісу та збалансування інтересів різних суспільних груп в Україні. Стан громадянського суспільства в Україні характеризується істотним майновим розшаруванням, нерозвинутим середнім класом. У громадських об'єднаннях зайнято близько 15% населення. Громадянське суспільство робить перші кроки у політичній сфері, тому пріоритет держави в цьому разі в Україні зберігається. Хоча за період незалежного розвитку України в суспільній свідомості відбулися деякі прогресивні зміни, пов'язані із запровадженням ринкових та демократичних засад, зокрема під впливом контактів із діаспорою, разом з тим, визначено нестійкі тенденції, що мають несистемний характер.

Загалом основні напрями співпраці української діаспори з офіційними установами США відповідають внутрішнім та зовнішнім інтересам Української держави. Конгресовий Український Кокус, Українська національна інформаційна служба, Український конгресовий комітет Америки та інші організації українців США проводять активну діяльність, спрямовану на забезпечення основних потреб українців і позитивного іміджу держави, долучаються до державотворчих процесів в Україні. Звісно, це далеко не вичерпна оцінка ролі діаспори США, але вона спонукає до глибших оцінок внеску діаспори, використання її досвіду, переосмислення діяльності провідних українців США, яким не байдужа доля Української держави.

Список використаних джерел та літератури

1. Чолій Є. Протокол річних загальних зборів Світового конгресу Українців (21-23 серпня 2011 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2011/Book2011.pdf
2. «Помаранчева революція» розбудила Україну. Загальне захоплення, щирі привітання, активна підтримка // Свобода (США). – 2004. – 17 грудня. – С. 9.
3. Звіт Світової Ради Суспільної Служби СКУ за 2004 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SRSS2004.pdf>
4. Савків М. Звіт Президента Українського конгресового комітету Америки (УККА) від 7 липня 2006 року до 20 серпня 2007 року // Річні загальні збори Ради Директорів Світового Конгресу Українців (20-21 серпня 2007 р., м. Донецьк). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2007/UCCA.pdf.
5. Роздольська М. Знакова подія // Українська правда. – 2012. – 5 квітня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2011/04/5/6071825/>
6. Серебрянников В. Президенты США в роли воителей // Социально-гуманитарные знания. – 2005. – № 6. – С. 251-268.
7. Горелов Д. Актуальні проблеми розвитку стосунків української діаспори США з Україною // Наукові записки: Збірник / Ін-т політичних і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2006. – Вип. 29. – С. 376-384.
8. Лозинський А. Щоденник Незалежності – США визнали Україну // Закордонна Газета. – 2011. – 18 травня. – С. 7.

9. Лозинський А. Щоденник незалежності – США визнали Україну // *Kyiv Post*. – 2011. – 12 травня. – С. 4.
10. Лозинський А. Зі Щоденника Незалежності: США визнали Україну // *Час і події*. – 2011. – 3 березня. – С. 3.
11. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6500. Відбудеться всенародна маніфестація з рамени УККА і УАКРади // *Свобода (США)*. – 1991. – 30 серпня. – С. 1.
12. Lew K. Ukrainians demonstrate across United States 5,000 rally across from White House // *The Ukrainian Weekly*. – 1991. – 29 September. – P. 1, 5.
13. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6500. Громада в Чикаго вимагала визнання України // *Свобода (США)*. – 1991. – 26 вересня. – С. 1.
14. Тобі, Україно: Історія Координаційного Комітету Допомоги Україні в США. 1991-2003 / О. Сліпушко (упоряд.). – К.: Аконтіт, 2004. – 256 с.
15. Resolution urges diplomatic ties with Ukraine // *The Ukrainian Weekly*. – 1991. – 6 October. – P. 1, 16.
16. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6500. Дж. Флоріо підтримує незалежність України // *Свобода (США)*. – 1991. – 13 грудня. – С. 1, 5.
17. United States recognizes Ukraine, plans to establish diplomatic relations // *The Ukrainian Weekly*. – 1991. – 29 December. – P. 1.
18. *Ukraine diplomatychna: Scientific yearbook / Compiling editors: Leonid Gubersky ect.* – Kyiv: The Directorate General for Servicing of International Representation, 2011. – 1039 s.
19. Геча Д. Чи світ знає про Україну? // *Свобода (США)*. – 1992. – 27 серпня. – С. 4.
20. Офіційний сайт ФДДЧ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccrdf.org/ua/>
21. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6505. Гасцька О. Підсумки праці 83-го Відділу СУА в Нью-Йорку // *Свобода (США)*. – 1997. – 29 січня. – С. 3.
22. Horak S. *Ukrainica in American Education and Scholarship: An Appraisal and Critical Review // The Ukrainian Heritage in America*. – New York, 1991. – P. 177-189.
23. Климчак М. У Чикаго відзначили 25-ту річницю Чорнобиля // *Свобода (США)*. – 2011. – 20 травня. – С. 11.
24. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506. Раковський І. Допомога Сиротам в Україні зростає // *Свобода (США)*. – 1998. – 3 квітня. – С. 3.
25. Товариство Допомоги Сиротам в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.squarebirds.org/Orphans_Aid/Sponsor-Ukrainian.htm
26. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506. Часто П. Нема, нема чужих дітей... // *Свобода (США)*. – 1998. – 11 грудня. – С. 9.
27. Короткі повідомлення // *Українські новини*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrgazeta.kz/archive/2002/November_2002/2002_45_398/Ukrain_news45_398.htm
28. Стипендії от полковника. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.grivna.ks.ua/stipendii_ot_polkovnika.htm
29. Хроніка газети «Поступ» від 18 квітня 2003 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://postup.brama.com/usual.php?what=9298>
30. Тимошук Ю. Американський професор дарує премії калузьким студентам-сиротам. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.vikna.if.ua
31. Николаевская областная государственная администрация // *Соціальна політика*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mykolayiv-oda.gov.ua/main/ru/news/detail/1401.html>
32. Ващук І. Звіт Світової Ради Суспільної Служби СКУ за 2009 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/SRSS.pdf
33. Брудер З. Стипендії для студентів-сиріт – шанс на успішне навчання // *Свобода (США)*. – 2011. – 4 березня. – С. 13.

34. Дармохвал Л. Здобутки та погляд у майбутнє Союзу Українок Америки. З побаченого і почутого на ХХІХ конвенції СУА // Hanover Marriott-Whippany, New Jersey. – 2011. – 40 р.
35. Матушак М. Мільйон доларів для дітей-сиріт // Свобода (США). – 2009. – 8 травня. – С. 6.
36. Настю Овчар прооперували в Бостоні // Вікі Новини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikinews.org/wiki/>
37. ГДА МЗС України. Ф. 1 (справи постійного зберігання за 1988-2005 рр.). Оп. 5. Спр. 12481. Питання культурних зв'язків з закордоном (загальне). 9 січня 2002 р. – 26 грудня 2002 р., 46 арк.
38. ГДА МЗС України. Ф. 1 (справи постійного зберігання за 1988-2005 рр.). Оп. 5. Спр. 13288. Питання культурних зв'язків з закордоном (загальне). 2 січня 2003 р. – 14 квітня 2003 р., 209 арк.
39. Підсуха О. Боротися, а не тікати // Business Class. – 2011. – № 1-2. – С. 8-11.
40. Леденев А., Бурдыга І. Юрий Логуш насытился «Kraft Foods» // Коммерсантъ Украина. – 2011. – № 125. – С. 4.
41. ГДА МЗС України. Ф. 1 (справи постійного зберігання за 1988-2005 рр.). Оп. 1. Спр. 11276. Питання національних меншин (загальне). 10 вересня 2001 р. – 21 грудня 2001 р., 141 арк.
42. ГДА МЗС України. Ф. 1 (справи постійного зберігання за 1988-2005 рр.). Оп. 210. Спр. 15555. Інформаційно-аналітичні матеріали про становище української діаспори за кордоном. 17 жовтня 2005 р. – 27 грудня 2005 р., 124 арк.
43. Українська ділова діаспора – обличчям до України // Час і події. – 2009. – Ч. 22. – С. 2.
44. Борисенко В. Свіча пам'яті: Усна історія про геноцид українців у 1932-1933 роках. – К.: ВД «Стилос», 2007. – 228 с.
45. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6501. Створено фундацію для допомоги Університетові «Києво-Могилянська Академія» // Свобода (США). – 1992. – 25 серпня. – С. 1.
46. У Клівленді шанують Києво-Могилянську академію // Вісті з України. – 1995. – 10-16 серпня. – С. 3.
47. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6505. Н. і Б. Ковалі – фундатори НаУКМА // Свобода (США). – 1997. – 12 серпня. – С. 8.
48. Сперкач А. Дуєт двох сердець // Український форум. – 2000. – 4-11 жовтня. – С. 2.
49. Києво-Могилянська Фундація Америки // Свобода (США). – 2002. – 27 вересня. – С. 18.
50. Фундація Могилянки хоче, щоб академія стала українським Гарвардом. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/articleprintview/24710532.html>
51. Обговорено внесок діаспори в українську гуманітарну науку // Свобода (США). – 2008. – 16 травня. – С. 14.
52. Рябчик С. Відкриття Бібліотеки імені Тетяни та Омеляна Антоновичів у Києво-Могилянській Академії // Час і події. – 2007. – 14 червня. – С. 1.
53. Фаріон М. Відкриття оновленої Американської бібліотеки в Києво-Могилянській Академії // Час і події. – 2010. – 3 березня. – С. 1.
54. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6505. Винар Л. Потрібна негайна допомога Бібліотеці ім. В. Стефаника // Свобода (США). – 1997. – 25 січня. – С. 2-3.
55. ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6508. Крушельницька Л. Щоб зберегти національне надбання – бібліотеку ім. Василя Стефаника // Свобода (США). – 2001. – 11 травня. – С. 9.
56. Романюк М. Любити Україну – сенс його життя (3 ювілейної сільвети Омеляна Антоновича) // Бюлетень Західного наукового центру – 2004 / НАН України; М-во освіти і науки України; Західний наук. центр. – Львів: Ліга-Прес, 2004. – 172 с.
57. Атаманенко В., Кралюк П., Кулаковський П., Пасічник І. Острозька академія XVI-XVII ст.: енцикл. – Острозьк: Вид-во Нац. ун-ту «Острозьк. акад.», 2011. – 512 с.
58. Винар Л. Звіт з діяльності Світової Наукової ради при СКУ (серпень 2003 – травень 2008). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SNRada1.pdf>
59. Осінні імпрези на користь Українського Католицького університету // Свобода (США). –

2009. – 27 лютого. – С. 11.
60. Галів М. Щедрий дар для УКУ: понад 353 тис. дол. // Свобода (США). – 2007. – 5 січня. – С. 13.
61. Клівлендська громада пожертвувала на УКУ 120,000 дол. // Свобода (США). – 2008. – 14 листопада. – С. 10.
62. Рері М. Весняна тура УКУ в США вартувала довгої подорожі // Свобода (США). – 2008. – 19 грудня. – С. 14, 19.
63. Баран М. Архів Зенона Кузелі у фондах відділу рукописів ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Вип. 9 / відп. ред.: І. Пасічник, Л. Винар, ред. А. Атаманенко. – Острог : РВВ Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2007. – 500 с.
64. Дідківська Г., Дегтяренко Л. Зарубіжна українічка в ЦНБ АН України // Українська діаспора: Щорічник Інституту соціології НАН України, ред. «Енциклопедії української діаспори при НТШ» ч. 3 / за ред. В. Євтуха і В. Маркуся. – Київ, Чикаго, 1994. – С. 139-142.
65. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. Фонд зарубіжної українічки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/library/s_ukr.html
66. Ярошенко Т. Колекції діячів української діаспори у фондах Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія» // Особисті книжкові колекції та особові фонди діячів української діаспори в бібліотеках та архівах України : зб. матеріалів конф. / [уклад.: Н. Казакова, О. Мастіпан]; НАУКМА, Нац. парлам. б-ка України. – К., 2004. – С. 14-25.
67. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія». – 2004. – Книга нових надходжень № 130. – С. 54; – 2005. – Книга нових надходжень № 132. – С. 60.
68. Бібліотека Інституту досліджень діаспори. – Інвентарна книга № 2. – С. 1-250; Інвентарна книга № 3. – С. 1-47.
69. Євген Паранюк: краєзнавець, дослідник української еміграції, меценат (до 85-річчя від дня народження): матеріали Міжнарод. наук. читань, (Кам'янець-Подільський, 11-12 вересня 2008 р.) / редкол.: О. М. Завальнюк (голова) та ін.; / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка; наук б-ка; Центр дослідж. історії Поділля Ін-ту історії України НАН України; Наук. т-во ім. Т. Шевченка у Словаччині. – Нью-Йорк-Кам'янець-Подільськи-Пряшів: Оіюм, 2009. – 151 с.
70. Прищепа О. Колекції української діаспори у фондів збірках Рівненського обласного краєзнавчого музею // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Вип. 9. – Острог: РВВ Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2007. – 500 с.
71. Бібліотека ім. Олега Ольжича. Реєстри комплектів газет і журналів 20-30-х років. – Ф. 178. – Оп. 3. – Арк. 1-159; Меценати української діаспори. – Ф. 178. – Оп. 3. – Арк. 1-346.
72. Ісаєвич О. Участь української діаспори США в інформаційному забезпеченні України (Фонд «Сейбр-Світло і діаспора США») // Український вимір. – Ч. 4. – Кн. 1. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. Гоголя, 2005. – 234 с.
73. Козловський Б. Думають, що ми бідні, і шлють нам книги тоннами... – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.wz.lviv.ua/articles/83817>

Недошитко І.Р. Українська діаспора США: реалії співпраці з Україною за роки незалежності (1991-2016 гг.).

В статті зроблено спробу проаналізувати участь представників української діаспори США в розвитку Українського державства за період 1991-2016 гг. Автор підкреслює важливість ролі діаспори в формуванні українського законодавства, демократизації українського державства, передачі досвіду побудови громадянського суспільства. Визначено роль діаспори в формуванні міжнародного іміджу України. Показано і проаналізовано участь української діаспори США в розвитку медицини

незалежної України. Визначені пріоритетні напрями співпраці Фонду Допомоги Дітям Чорнобилья з нашим державством в цій сфері. Розглянуто і показано внесок української діаспори США в економічне розвиток незалежної України. Визначені невикористані потенціали співпраці, фактори, що перешкоджають ефективній взаємодії з Українським державством в цій сфері. Розкрито основні напрями гуманітарного співпраці діаспори з Українським державством.

Ключеві слова: українська діаспора, процеси державного будівництва, громадянське суспільство, міжнародний імідж, фінансово-економічний потенціал, інвестиції, поправка Джексона-Ваніка, кредитні союзи, гуманітарне співпраці.

Nedoshytko I. Ukrainian Diaspora of the USA: Realities of Cooperation with Ukraine during the Years of Independence (1991-2016).

The article attempts to analyze the participation of the Ukrainian diaspora in the development of the Ukrainian state during the period of 1991-2016. The author emphasizes the importance of diaspora in formation of Ukrainian legislation, democratization of Ukrainian state, sharing the experience of building civil society. The article outlines the role of diaspora in the formation of the international image of Ukraine. The help of the Ukrainian diaspora of the USA in the development of medicine of independent Ukraine was found out and analyzed. The priority areas of cooperation of Chornobyl Children Fund with our state in this sphere are defined. Contribution of the Ukrainian diaspora of the USA in the economic development of independent Ukraine is examined and clarified. Unused potential for cooperation, factors that hinder effective cooperation with the Ukrainian state in this area are determined. The basic directions of humanitarian cooperation of diaspora with the Ukrainian state are exposed.

Keywords: *Ukrainian diaspora, government formation processes, civil society, international image, financial and economic potential, investments, Jackson-Vanik amendment, credit unions, humanitarian cooperation.*